

Տավուշի մարզի <<Արծվաբերդի մանկապարտեզ>> ՀՈԱԿ

Հետազոտական աշխատանք

Թեմա՝ Նախադպրոցական կարողունակությունների
ձևավորման կարևորությունը

Վերապատրաստվող՝ Հասմիկ Գրիգորյան

Բովանդակություն

Ներածություն -----	3
Գլուխ 1-----	4
Գլուխ2՝ Նախադպրոցական կարողունակությունների ձևավորման կարևորությունը-----	6
Պարապմունք-----	10
Եզակացություն -----	13
Գրականության ցանկ-----	15

Ներածություն

Նախադպրոցական կրթական, հիմնական ծրագիրը հասցեագրված է նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների մանկավարժներին: Ծրագրի նպատակն է աջակցել սաների՝ նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշչով նախատեսված կարողունակությունների ձևավորման, առօրյայի կազմակերպման, ընդհանուր զարգացման, դաստիարակության խնդիրների իրականացման, առարկայական միջավայրի ստեղծման, սանի գործունեության տարբեր ձևերի կազմակերպման աշխատանքներին: Չափորոշի հիմքում նախադպրոցական տարիքի երեխաների կարողունակությունների վրա հիմնված մոտեցումն է: Չափորոշիչը ներառում է՝

- 1) ուսումնադաստիարակչական հիմնական բնագավառները, կրթական ծրագրի բաղադրիչները և դրանց սահմանման մանկավարժահոգեբանական սկզբունքները.
- 2) երեխաների ուսումնական, խաղային բեռնվածության առավելագույն չափը կամ դրանց հարաբերակցությունը.
- 3) երեխաների զարգացման ընթացքի և առաջադիմության մակարդակի դիտարկման ձևերը.
- 4) նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում ներառական և երեխայակենտրոն միջավայրի չափանիշները, որոնք հաստատում է կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմինը.
- 5) նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում երեխայի անվտանգ միջավայրի և աղետներին պատրաստվածության չափանիշները:

Չափորոշիչը հանդիսանում է երեխայակենտրոն կրթության հիմքը. հնարավորություն է ընձեռում արձագանքելու երեխաների կարիքներին և հետաքրքրություններին, հարգելու յուրաքանչյուր երեխայի անձը, խթանելու համատեղ ուսումնառության գործընթացը: Նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչի իրականացումը նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների կողմից պարտադիր է՝ անկախ դրանց կազմակերպահրավական ձևից և ենթակայությունից: Ըստ չափորոշիչի, մշակվում են միջին և բարձրագույն մասնագիտական հաստատությունների նախադպրոցական ֆակուլտետների (բաժինների) ուսումնական ծրագրեր և վերապատրաստումների թեմատիկ պլաններ, ծնողական կրթության ծրագրեր:

Գլուխ 1

Հետազոտական աշխատանքը կրում է նախադպրոցական կարողունակությունների ձևավորման կարևորությունը վերնագիրը: Թեման ընտրելիս հաշվի եմ առել թեմայի կարևորությունն ու արդիականությունը նախադպրոցական տարիքից սկսած:

Յուրաքանչյուր դաստիարակ ով դաստիարակի կոչմամբ մուտք է գործում կրթական միջավայր ունի իր ուսերին դրված առաքելություն՝ այն է կրթելու և դաստիարակելու հայրենիքին ու պետությանը արժնի պատվախինդ անհատներ:

Մանկապարտեզում ստացած գիտելիքները երեխաները օգտագործում են առօրյա կյանքում: Ուստի դաստիարակի խնդիրն է երեխային տալ անհրաժեշտ գիտելիքներ օգտվելու և պետական համալիր ծրագրից:

Ծրագրում ներկայացված են դաստիարակության ուսուցման նպատակները խնդիրները ըստ ծրագրային բաղադրիչների, սաների առօրյա կազմակերպման առանձնահատկությունները, վերջնարդյունքների ապահովման հիմքերը, սաների հոգեֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունների հաշվառմամբ:

- Սաների տարիքային և անհատական առանձնահատկություններին համապատասխան ներդաշնակ, հոգեկան ու ֆիզիկական զարգացման ապահովումը՝ ըստ ոլորտներով սահմանված վերջնարդյունքների
- Նախադպրոցական կրթության ավարտին երեխաներից ակնկալվող կարողունակությունների ձևավորումն է՝ համապատասխան վերաբերմունք և վարքագիծ

Նախադպրոցական կրթության գործընթացը ճիշտ կազմակերպելու համար անհրաժեշտ է նաև օգտվել չափորոշիչներից, ձեռքի տակ ունենալ ուսումնական ձեռնարկներ, ուսումնաօժանդակ նյութեր:

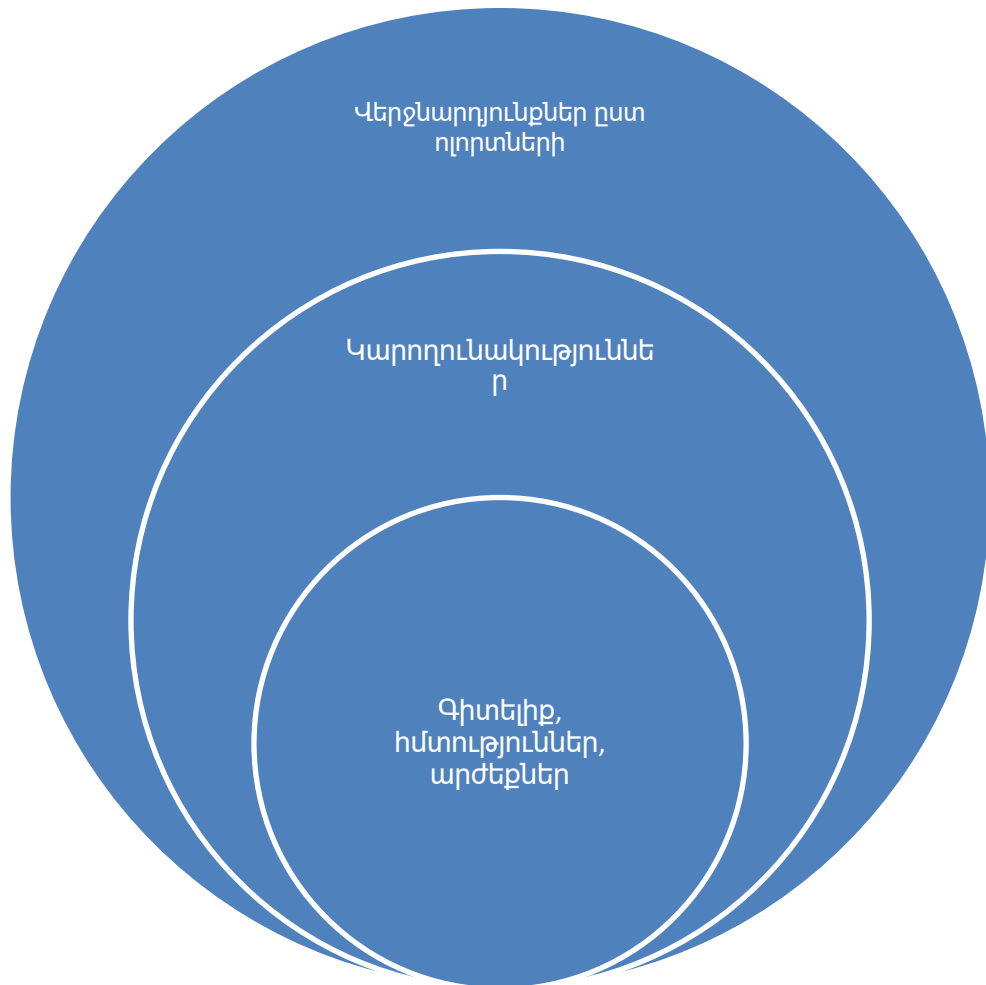
Դաստիարակը իր աշխատանքը պլանավորելիս նախ պետք է ինքն իրեն հարց տա

- Ինչ կարողություն և հմտություն պետք է զարգացնել
- Ինչպիսի անձնավորություն ենք ուզում ձևավորել

Կարողունակություններ ձևավորվում են ուսուցման և դաստիարակության կազմակերպման միջոցով:

Զարգացման կրթական վերջնարդյունքները նկարագրում են թե ինչ պիտի իմանա, կարողանա անել և հասկանա երեխան:

Վերջնարդյունքներն ուղղված են կարողունակությունների ձևավորմանը :Կարողունակությունները նախադարձական տարիքի երեխաների կողմից ուսումնառության և դաստիարակության գործընթացում ձեռք բերված գիտելիքի, հմտությունների, արժեքների հիման վրա արձագանքելու ձևերն են:

Գլուխ 2 . Նախադպրոցական կարողունակությունների ձևավորման

կարևորությունը

Նախադպրոցական կրթական ծրագրի բովանդակությունը ներառում է զարգացման հետևյալ ոլորտները

1. Շարժողական
2. Խոսքի և հաղորդակցման
3. Հուզական, սոցիալ –անձնային
4. Իմացական
5. Անվտանգության, ինքնասպասարկման , առողջ ապրելակերպի

Նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշչով սահմանված ինը կարողունակությունների ապահովման անհրաժեշտությունից ելնելով սաների հետ օրվա կանոնակարգային պահերին կազմակերպվող աշխատանքն արտացոլվում է 6 ծրագրային բաղադրիչներում`

1. Խոսքի զարգացում
2. Ֆիզկուլտուրա
3. Ինձ շրջապատող աշխարհ
4. Մաթեմատիկական տարրական պատկերացումներ
5. Երաժշտություն
6. Կերպարվեստ և կառուցողական աշխատանք

Ծրագրային այս բաղադրիչների զատումը պայմանական է, դրանք սերտորեն փոխկապակցված են: Սանի զարգացումը համակողմանի և լիարժեք է ընթանում եթե բոլոր բաղադրիչներով միաժամանակ և շարունակական աշխատանք է տարվում: Ծրագրային բոլոր բաղադրիչներով սահմանված վերջնարդյունքները ուղղված են առանցքային կարողունակությունների ձևավորմանն ու զարգացմանը: Կարողունակությունները նախադպրոցական տարիքի երեխաների կողմից ուսումնառության և դաստիարակության գործընթացում ձեռք բերված գիտելիքի, հմտությունների, արժեքների և դիրքորոշումների հիման վրա ըստ իրավիճակի արդյունավետ ու պատշաճ արձագանքելու ձևեր են: Նախադպրոցական տարիքի երեխաների կարողունակությունները ձևավորվում են ուսուցման և դաստիարակության կազմակերպման միջոցով: Նախադպրոցական տարիքի երեխաների զարգացման և կրթական վերջնարդյունքները նկարագրում են, թե ինչ պիտի իմանա, կարողանա անել և հասկանա վեց տարեկան երեխան: Վերջնարդյունքներն ուղղված են կարողունակությունների ձևավորմանը:

Գոյություն ունի իննը կարողունակություն , դրանք են՝

1. Լեզվական և հաղորդակցման
2. Ճանաչողական և մոտիվացիոն
3. Ինքնաճանաչողական և սոցիալական
4. Ժողովրդավարական և քաղաքացիական
5. Թվային և մեդիա
6. Մշակութային
7. Մաթեմատիկական և տեխնիկական
8. Տնտեսական
9. Ֆիզիկական կուլտուրայի
1. **Լեզվական և հաղորդակցական կարողունակություն՝** երեխան տիրապետում է գրական հայերենին, հաղորդակցվում տարբեր իրավիճակներում և միջավայրերում, դրսևորում խոսքային և ոչ խոսքային ակտիվություն՝ մասնակցություն ունենալով հասարակական կյանքին: Ընդունակ է ճանաչել բանավոր ներկայացվող երևույթները, ըմբռնել, նկարագրել, մեկնաբանել դրանք, ներկայացնել բացատրություններ: Երեխան ունակ է կողմնորոշվել լեզվական միավորներում՝ հնչյուն, բառ, նախադասություն, ունի տարրական պատկերացումներ վանկի, հնչյունի և տառի մասին, ինքնուրույն ձևակերպում է սեփական մտքերը՝ ազատ և կապակցված արտահայտելով կարծիք, վերաբերմունք որևէ երևույթի մասին: Այլ մարդկանց հետ հաղորդակցության մեջ պատկերացում է տեղեկատվական տեխնոլոգիաների դերը և մեծահասակների օգնությամբ կիրառում դրանք:
2. **Ճանաչողական և մոտիվացիոն կարողունակություն՝** երեխան, իր տարիքին համապատասխան, ընդունակ է պատճառահետևանքային կապեր տեսնել երևույթների, իրադարձությունների միջև, ճանաչել առարկաների և օբյեկտների կապերը, հարաբերությունները, նոր խնդիրներ լուծել: Դրսևորում է ակտիվություն, հետաքրքրասիրություն, ճանաչողական հետաքրքրություն աշխարհի, առարկաների և երևույթների, ինչպես նաև հարաբերությունների կառուցման հանդեպ: Երեխան հաճույքով (ակտիվ) ներգրավվում է գործունեության տարբեր ձևերի, մտավոր տարբեր գործողությունների, նոր բացահայտումների մեջ:
3. **Ինքնաճանաչողական և սոցիալական կարողունակություն՝** երեխան ճանաչում է իր արտաքին առանձնահատկությունները, ձեռք է բերում սեռադերային պատկերացումներ: Երեխան ունի պատկերացում սեփական հնարավորությունների մասին, վստահություն սեփական ուժերի և կարողությունների հանդեպ: Ընդունակ է ինքնակազմակերպվելու, դրսևորում է ինքնուրույնություն և ինքնասպասարկման հմտություններ: Գործողություններում դրսևորում է նպատակաուղղվածություն և կենտրոնացվածություն: Երեխան ճանաչում է սեփական և այլոց հույզերը, կարողանում է կառավարել սեփական հույզերը: Ճանաչում է մեծահասակների և հասակակիցների փոխհարաբերություններում սահմանված վարքային կանոնները և դրսևորում է սոցիալապես ընդունված նորմերին համապատասխան վարք: Շփման մեջ նախաձեռնող և կառուցողական է, դրսևորում է ընկերակցելու, համագործակցելու հմտություններ

4. **Ժողովրդավարական և քաղաքացիական կարողունակություն**՝ նախադպրոցական տարիքում երեխան տիրապետում է բարեվարքության և սոցիալական արդարության պարզագույն կանոններին. դրսևորում է հարգանք և հոգատարություն շրջապատի հանդեպ, գնահատում է արարքների բարոյական ուղղվածությունը: Ճանաչում է հայրենիքը, Հայաստանի խորհրդանիշները (դրոշ, զինանշան, օրհներգ), դրսևորում է սեր և նվիրվածություն հայրենի երկրի հանդեպ: Ունի տարրական պատկերացումներ սեփական իրավունքների ու պարտականությունների մասին
5. **Թվային և մեդիա կարողունակություն**՝ երեխան ունի տարրական պատկերացումներ մեդիայի վերաբերյալ, կողմնորոշվում է մեդիա բազմազանության մեջ, մեծահասակի աջակցությամբ գնահատում է ներկայացված տեղեկատվությունը, այն համադրում սեփական պատկերացումներին՝ դրսևորելով քննադատական և ընտրողական մոտեցում: Երեխան կարողանում է օգտվել մեդիա տարրական գործիքներից՝ միևնույն ժամանակ հասկանալով դրանց կիրառման հնարավոր վտանգները և այդ հարցում սեփական պատասխանատվությունը: Երեխան դրսևորում է առարկաների, երևույթների մոդելավորման և ստեղծագործական կարողություններ, տարբերում է իրական և վիրտուալ աշխարհները, հասկանում դրանց տարբերությունները
6. **մշակութային կարողունակություն**՝ երեխան կարողանում է գնահատել գեղեցիկը, ճանաչում և վերլուծում է հանրահայտ հայ և արտասահմանյան մանկագիրների գեղարվեստական ստեղծագործությունները, ճանաչում է ազգային և համաշխարհային մշակութային նմուշների ինքնատիպությունը: Դրսևորում է ընդգծված հետաքրքրություն գեղարվեստական գործունեության հանդեպ, ունակ է երաժշտության, կերպարվեստային գործունեության տարբեր տեսակների, ազգային տոների ու ավանդույթների միջոցով արտահայտելու սեփական հույզերը, զգացմունքներն ու տպավորությունները
7. **մաթեմատիկական և տեխնիկական կարողունակություն**՝ երեխան կարողանում է կատարել պարզ մաթեմատիկական գործողություններ, համեմատում, հետազոտում է առարկաները և երևույթները, գտնում է տարբեր խնդիրների լուծումներ, ճանաչում է թվանշանները, տիրապետում է նախաթվային և թվային հասկացություններին. երեխան կարողանում է որոշել առարկաների քանակը, համեմատել դրանք ըստ մեծության, չափի, ձևի և գույնի, տարբերակել մասը և ամբողջը, երկրաչափական պատկերներն ըստ հատկանիշների: Կարողանում է առարկաները տարբերակել նաև ըստ նյութի: Ցուցաբերում է հետաքրքրություն սարքավորումների հանդեպ, կարողանում է ծանոթ տեխնիկական հանգույցներից կառուցել նոր համադրություններ
8. **տնտեսական կարողունակություն**՝ երեխան կարողանում է համարժեք ճանաչել և վերլուծել մեծերի աշխատանքը և դրանից ստացված արդյունքները: Գիտի տարբեր մասնագիտությունների անվանումներ և դրանց առանձնահատկությունները: Ցուցաբերում է տնտեսական պարզ հասկացությունների իմացություն, գիտի իր հետ առնչվող առարկաների ձեռքբերման եղանակները, կիրառում է տնտեսական պարզ բառապաշար: Երեխան հասկանում է շրջապատող աշխարհի և բնության երևույթների միասնականությունն ու փոխկապակցվածությունը: Ճանաչում է բնության երևույթները, գիտի բնության առանձին երևույթների վտանգների, դրանցից պաշտպանվելու մասին, անվտանգ վարքագիծ է դրսևորում բնության առանձին

երևույթների՝ կայծակի, ամպրոպի, կարկուտի, անձրևի, մառախուղի ժամանակ: Ունի տարրական պատկերացումներ շրջակա միջավայրի և դրա պահպանման վերաբերյալ: Կարողանում է նկարագրել մարդու և տնտեսության ազդեցությունը բնության վրա: Հասկանում է շրջակա միջավայրի պահպանման գործում սեփական դերը, նշանակությունը և մասնակցում է այդ գործընթացում

9. **Ֆիզիկական կուլտուրայի կարողունակություն՝** երեխան պատկերացում ունի ֆիզիկական վարժությունների առողջարարական նշանակության, առողջ սննդի, առողջ ապրելակերպի վարման հիմնական կանոնների՝ օրգանիզմի կոփման, օրվա ռեժիմի, հիգիենիկ կանոնների, ճիշտ կեցվածքի պահպանման մասին: Ընկալում է ֆիզիկական վարժությունների ճիշտ կատարման ձևը, ճանաչում և տարբերում է ամառային և ձմեռային մարզաձևերը: Ընդհանուր պատկերացում ունի շարժողական ընդունակությունների, տարածված մարզաձևերի, մարզագույքի, սպորտային հանդերձանքի մասին, ճանաչում է հայ և այլազգի անվանի մարզիկներին: Երեխան ընդունակ է ճիշտ կատարելու մարմնամարզական, աթլետիկական վարժություններ, տարաբնույթ շարժողական գործողություններ շարժախաղերում, մարզախաղերում, շարժողական ակտիվության այլ ձևերում: Դրսևորում է անհրաժեշտ ֆիզիկական պատրաստվածություն և պահպանում է առողջ ապրելակերպի վարման կանոնները: Երեխան ինքնուրույն կատարում է նմանողական շարժումներ, ընդհանուր զարգացնող վարժություններ՝ առանձին, զույգերով, մարզագույքով: Վարժությունների կատարման ընթացքում, շարժախաղերում, թիմային խաղերում դրսևորում է ինքնուրույնություն, կարգապահություն, կամք, պատասխանատվություն, համագործակցություն, վճռականություն, փոխօգնություն, ընկերասիրություն, նախաձեռնողականություն:

Պարապմունք

Միջին խումբ 4-5 տարեկան

Թեմա՝ Քառակուսուն բնորոշ հատկանիշների ուսուցում

Ծրագրային բաղադրիչը՝ Մաթեմատիկա

Վերջնարդյունքը՝ Որոշի երկրաչափական պատկերների կողմերի, գագաթների և անկյունների քանակը: Ճանաչի և անվանի երկրաչափական պատկերները:

Նպատակը՝ Ձևավորել երկրաչափական մարմինների և պատկերների վերաբերյալ պատկերացումներ:

Կարողունակություններ՝ Մաթեմատիկական և տեխնիկական կարողունակություն

Պարապմունքի ընթացքը՝ Պարապմունքը սկսել հանելուկով՝

Որ պատկերն է այն

Որ ունի չորս կողմ միայն

Չորս ընկեր են չորս եղբայր

Չորսն էլ իրար հավասար

(Քառակուսի)

Երեխաներին ցույց տալ երկրաչափական պատկերներ, անվանել դրանք և հավաքապաստառի վրա դասավորել շրջանի, քառակուսու, եռանկյան պատկերները: Ասել՝

-Մենք այսօր կձանոթանանք քառակուսու առանձնահատկությունների հետ: Քառակուսին ունի չորս կողմեր:

Ցույց տալ՝ մատը սահեցնելով մեկ կողմի երկարությամբ՝ մի գագաթից մյուսը: Հաշվել խմբով՝ 1,2,3,4:

-Երեխաներ ինչպիսին են նրա կողմերը, միատեսակ թե տարբեր: Մենք դա կիմանանք հաշվեփայտիկի օգնությամբ:

Հաշվեփայտիկը դնել քառակուսու մի կողմի վրա այնպես որ դրանց ծայրերը լինեն հավասար, ապա վերցնել այն և նույն գործողությունը կրկնել մյուս կողմերի հետ: Պահանջել, որ երեխաները ամեն անգամ հաշվեփայտիկը վերցնելիս առանձնացնեն մեկ շրջանիկ:

Չափման արդյունքն ասել:

-Քառակուսու չորս կողմերն էլ միանման են՝ հավասար են:

-Երեխաներ քառակուսին ունի չորս գագաթ: Քառակուսին շրջանի նման կարող է գլորվել?

Գլորել քառակուսին և միաժամանակ մատը դնելով երկու կողմերը միացնող կետի վրա՝ ցույց տալ ասելով <<Սա քառակուսու գագաթն է>>:

-Գագաթը կետ է, որն էլ խանգարում է քառակուսուն գլորվել: Շարունակելով բացատրությունն ասել.

-Երեխաներ քառակուսին ունի անկյուններ: Անկյունը երկու կողմերը միացնող հատվածն է (Մատը սահեցնելով կողմերից մեկի վրայով, այն թեքել մինչև մյուս կողմի հետ նրա համընկնելը)

Ցույց տալ և ասել.

-Քառակուսին ունի չորս հավասար կողմ, չորս գագաթ, չորս անկյուն

Ֆիզկուլտ դադար

Մինչև չորսը հաշվեք

Վարժությունը կատարեք

Չորս անգամ կքանստեք

Չորս անգամ գլուխը շարժեք աջ ձախ

Չորս անգամ էլ ցատկոտեք

Հանգստացեք

Համեմատեք քառակուսու և շրջանի հատկանիշները

-Քառակուսին և շրջանը ինչով են նման և ինչով են տարբեր?

-Նման են քանի որ նրանք երկրաչափական պատկերներ են, տարբեր են քանի որ քառակուսին ունի կողմեր իսկ շրջանը՝ ոչ:

Ամրապնդել անկյուն ունեցող և չունեցող պատկերներ տեսակավորելու հմտություն:

Կառուցել թռչնաբուն երեխաներին բաժանել քառակուսիներ ասելով որ դրանք թռչնաբներ են, ցույց տալ թռչնաբուն պատկերող նկար և ասել, որ նրանք բոլորը տանիք ունեն:

-Ինչպիսի երկրաչափական պատկեր պետք է վերցնենք, որ կառուցենք տանիք? (Եռանկյուն)

-Ինչ պետք է անել որ թռչունները մտնեն իրենց բները?(պատուհաններ դնել)

Առաջարկել վերցնել շրջան և տեղադրել քառակուսու մեջ՝ որպես պատուհաններ:

Այնպես անել , որ բոլորը բներ ունենան և տանիքներ և պատուհաններ և անվանել թե դրանցից յուրաքանչյուրը , որ երկրաչափական պատկերն է:

Եզրակացություն

Պարապմունքի պլանը կազմվել է նոր համալիր ծրագրի և չափորոշի կարողունակություններին համապատասխան: Ինչպես նաև կիրառել եմ վերապատրաստման ըթացքում սովորած ձևերն ու մեթոդները : Պարապմունքի ընթացքում ընտրել եմ համապատասխան նպատակ և վերջնարդյունք և հասա իմ նպատակին:

Հասմիկ Գրիգորյան

Ուսումնասիրելով հետազոտական աշխատանքը եկա այն եզրակացության, որ դաստիարակը կիրառելով զանազան մեթոդներ հենվելով նախադպրոցական կրթության չափորոշով սահմանված 9 կարողունակությունների վրա՝ դաստիարակը օրվա կանոնակարգային պահերին կազմակերպվող աշխատանքը արտահայտում է վեց ծրագրային բաղադրիչներում սակայն դաստիարակը փաստում է , որ այդ ծրագրային բաղադրիչների գատումը պայմանական է:

Իր աշխատանքի մեջ ընտրելով ՄՏՊ ծրագրային բաղադրիչը ակնառու երևում է, որ սանի զարգացումը համակողմանի է և լիարժեք էթե բոլոր բաղադրիչներով միաժամանակ և շարունակական աշխատանք է տարվում:

Այսպիսով հետազոտական աշխատանքում և ընդհանրապես՝ օրվա համար սահմանված կանոնակարգային պահերին ծրագրային բոլոր բաղադրիչներով սահմանված վերջնարդյունքները ուղղված են առանցքային կարողունակությունների ձևավորմանն ու զարգացմանը:

Տնօրեն

Ծաանոթանալով դաստիարակի հետազոտական աշխատանքին եկա այն եզրահանգման, որ նա կիրառելով զանազան ժամանակակից և ավանդական մեթոդներ հասել է իր նպատակին: Հետազոտական աշխատանքը ամբողջովին չափորոշահեն է և լիարժեք համապատասխանում է վերջինիս պահանջներին:

Հետազոտական աշխատանքում դաստիարակն ընտրել էր ՄՏՊ ծրագրային բաղադրիչը միջին խմբում: Ներկայացված էր տարիքային առանձնահատկություններին համապատասխան պարապմունք , որն անց էր կացվում ժամանակակից պլանավորմամբ և ուներ հստակ վերջնարդյունք:

Այսպիսով՝ հետազոտական աշխատանքի բովանդակությունն ուղղված է ծրագրային բաղադրիչների ընտրված և սահմանված ինը կարողունակություններին, որոնց դաստիարակը անդրադարձել էր առանձին-առանձին: **Դաստիարակ**

Օգտագործված գրականության ցանկ

- Կառավարության կողմից հաստատված նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշի պահանջների հիման վրա կրթական համալիր ծրագիր
- Նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչ
- Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ՝ Մաթեմատիկայի պարապմունքները մանկապարտեզում